

HRVATSKI SABOR

1092

Na temelju članka 89. Ustava Republike Hrvatske, donosim

ODLUKU

O PROGLAŠENJU ZAKONA O ZAŠTITI NOVČARSKIH INSTITUCIJA

Prolašavam Zakon o zaštiti novčarskih institucija, koji je Hrvatski sabor donio na sjednici 8. svibnja 2015. godine.

Klasa: 011-01/15-01/38

Urbroj: 71-05-03/1-15-2

Zagreb, 13. svibnja 2015.

Predsjednica

Republike Hrvatske

Kolinda Grabar-Kitarović, v. r.

ZAKON

O ZAŠTITI NOVČARSKIH INSTITUCIJA

I. UVODNE ODREDBE

Članak 1.

(1) Svrha ovoga Zakona je smanjenje rizika i povećanje zaštite osoba u novčarskim institucijama, što se postiže njihovom neposrednom zaštitom ili posredno, zaštitom njihove imovine.

(2) Odredbe ovoga Zakona ne primjenjuju se na prostore novčarskih institucija koji su dio šticećenih objekata Ministarstva unutarnjih poslova (u daljnjem tekstu: Ministarstvo), Ministarstva obrane, Ministarstva pravosuđa i drugih tijela državne uprave, a koji se štite policijskim, vojnim ili snagama pravosudne policije uz primjenu tehničke zaštite.

II. OSNOVNE ODREDBE

Članak 2.

Ovim Zakonom propisuju se:

1. mjere zaštite osoba i imovine u poslovnicaama novčarskih institucija
2. mjere zaštite osoba i imovine pri korištenju uređaja za uplatu, isplatu i pohranu gotovog novca i vrijednosti

3. mjere zaštite osoba i imovine prilikom distribucije gotovog novca i vrijednosti
4. mjere zaštite tajnosti osobnih i drugih podataka u novčarskim institucijama
5. nadzor nad provedbom Zakona.

Članak 3.

Pojedini pojmovi u ovom Zakonu imaju sljedeće značenje:

1. *bankomat* – elektromehanički uređaj na kojem ovlašteni korisnici pomoću strojno čitljive platne kartice podižu gotov novac, obavljaju uplatu gotovog novca ili pristupaju drugim uslugama. Od bankomata se razlikuje elektronički terminal za isplatu dobitaka i razmjenu novca koji se koristi u poslovnica za igre na sreću
2. *blagajnički maksimum* – iznos gotovog novca akumuliran na uplatno-isplatnom mjestu iznad kojega se novac pohranjuje u kasi, sefu, trezoru ili centralnom trezoru novčarske institucije. Blagajnički maksimum propisuje se internim aktom novčarske institucije
3. *centralni trezor* – organizacijska jedinica koja u smislu prostorno-tehničkih i građevinskih zahtjeva mora zadovoljavati iste uvjete kao trezor, uz primjenu integralne zaštite unutar njegova perimetra
4. *diskretna blagajna* – odvojena prostorija u poslovnici u koju se ulazi putem kontrole pristupa i u kojoj se sa strankama pojedinačno obavlja uplatno-isplatna transakcija gotovim novcem
5. *distribucija novca i vrijednosti* – skup radnji koji uključuje poslove pripreme gotovog novca i vrijednosti za prijevoz ili prijenos, njihov utovar u sredstvo prijenosa/prijevoza, transport do odredišta te istovar i pohrana u zaštićeni prostor objekta krajnjeg odredišta. Prijevoz noću je prijevoz u vremenu od 22 do 6 sati
6. *dnevno/noćni trezor (DNT)* – oblik sampslužne opreme koji je korisnicima na raspolaganju 24 sata, a namijenjen je polaganju i čuvanju gotovog novca i vrijednosti prije svega izvan radnog vremena poslovnice
7. *gotov novac* – domaće i strane novčanice te domaći i strani kovani novac
8. *gotovinski centar* – specijalizirana organizacijska jedinica za prihvata, pohranu i distribuciju većih količina gotovog novca ili vrijednosti
9. *imovina* – gotov novac i vrijednosti te ostala vrijedna imovina koja se nalazi u poslovnica novčarskih institucija (tehnička, informatička, telekomunikacijska, uredska oprema i drugo), kao i svi podaci u papirnatom ili elektroničkom obliku koji predstavljaju osobnu ili poslovnu tajnu, a čijim otuđenjem ili izlaganjem javnosti ili konkurenciji može nastupiti šteta za djelatnika, objekt ili korisnika u cjelini
10. *kasa* – metalna kutija ili ormar s mehaničkim bravama za privremenu pohranu manjih iznosa novca i drugih vrijednosti, normativno neklasificiran
11. *ladica* – dio uredskog namještaja ili blagajne odnosno samostalni objekt pričvršćen za dio uredskog namještaja koji se u pravilu nalazi u/na stolu, ladičnjacima, komodama i ormarima, oblika kliznog pretinca u koji se smješta dnevni manipulativni novac korišten pri uplatno-isplatnim transakcijama
12. *neprobojne protubalističke pregrade* – građevne konstrukcije koje se sastoje od pregrada izrađenih od ispitanih protubalističkih materijala (protubalističkog stakla ili materijala sličnih staklu, nosive i pregradne konstrukcije od čelika ili materijala sličnih čeliku ili zidanih pregrada koji moraju biti od pune opeke ožbukane cementnom žbukom, betona, kamena i drugih građevinskih materijala debljine najmanje 12 cm) i protuprovalnih vrata odgovarajuće klase otpornosti na provala koja imaju i dodatnu plošnu protubalističku zaštitu
13. *novčarske institucije* – pravne osobe i obrti u čijim poslovnim prostorima su gotov novac i vrijednosti osnovni predmet rada ili kojima je osnovna djelatnost poslovanje s gotovim novcem i vrijednostima ili koji u obavljanju svoje osnovne djelatnosti koriste veće iznose gotova novca i vrijednosti
14. *objekt* – građevina u kojoj se nalazi poslovnica novčarske institucije

15. *osobe* – djelatnici novčarskih institucija, klijenti, posjetioči, ugovorni partneri i vanjski suradnici novčarskih institucija

16. *osobni podaci* – svaka informacija koja se odnosi na identificiranu fizičku osobu ili fizičku osobu koja se može identificirati

17. *pokretni poštanski ured* – teretno furgonsko ili kombi vozilo tehnički prilagođeno za obavljanje poštanskih usluga i novčarskog poslovanja

18. *poštanski ured* – prostorno-organizacijska jedinica u kojoj se pružaju poštanske usluge i obavlja novčarsko poslovanje, sukladno posebnim propisima o poštanskim uslugama

19. *poslovnica* – samostalna poslovna jedinica novčarske institucije u kojoj se posluje sa strankama gotovim novcem i vrijednostima i koja je predmet štice i fizičke zaštite

20. *protuprovalna vrata* – masivna vrata visoke čvrstoće s jednostrukim ili višestrukim zaključavanjem, sigurnosnim i vezivnim vijcima, ispitana na otpor prema provali, normativno klasificirana

21. *registar-kasa* – naprava s brojčanikom za novčani obračun i ladicom za pohranu, čuvanje i korištenje manipulativnog novca tijekom radnog vremena koji se nalazi na uplatno-isplatnom mjestu

22. *sef* – specijalni metalni ormar ili kutija s mehaničkim ili elektroničkim otvaranjem za trajniju pohranu i čuvanje novca, vrijednosnih papira, poslovne i druge dokumentacije te ostalih dragocjenosti, normativno klasificiran

23. *sigurnosni depozitni spremnici* – uređaji za pohranu i zaštitu novca i vrijednosti opremljeni mehaničkim, elektroničkim ili kombiniranim sustavima zaštite

24. *skimming* – ilegalno kopiranje magnetskih zapisa i zaštite s kreditnih kartica na bankomatima i drugim uređajima

25. *službeni podaci novčarske institucije* – informacije i podaci o sigurnosti objekta pohranjeni na papirnatom ili informatičkom mediju s odgovarajućom oznakom tajnosti sukladno posebnim propisima, audio i video-zapisi sa sustava video-nadzora i drugi dokumenti čijom objavom ili zlorabom se ugrožava sigurnost osoba ili objekta

26. *suključarstvo* – mogućnost otvaranja vrata isključivo putem istodobne uporabe dvaju ili više mehaničkih ključeva ili elektroničkih šifri

27. *sustav cijevne ili pneumatske pošte* – zatvoreni transportni pneumatski sustav transfera prijenosnih kapsula kroz mrežu cijevi kojim se unutar poslovnice novac s uplatno-isplatnog mjesta dostavlja u centralni trezor, trezor ili čvrsti neprobojni (zidani ili protubalistički) prostor ili prostoriju, ili se iz navedenih prostora novac dostavlja na uplatno-isplatno mjesto radi isplate strankama

28. *teklić* – radnik, prodavač ili druga ovlaštena osoba zadužena za distribuciju novca i vrijednosti temeljem sigurnosnih procedura

29. *tjelesna i tehnička zaštita* – mjere zaštite čiji su uvjeti i načini obavljanja uređeni posebnim propisima o privatnoj zaštiti

30. *trezor* – zidani ili montažni prostor unutar novčarske institucije u kojem se pohranjuje gotov novac i vrijednosti, izgrađen od čvrstog neprobojnog i protubalističkog materijala s ograničenom kontrolom pristupa, normativno klasificiran. Trezorom se ne smatra čvrsti neprobojni (zidani ili protubalistički) prostor ili prostorija s protuprovalnim ili drugim neprobojnim vratima, normativno neklasificiran i uz druge mjere zaštite prihvatljiv sa stajališta pohrane većih iznosa gotovog novca i vrijednosti. Pod pojmom druga neprobojna vrata podrazumijevaju se čvrsta i masivna vrata izrađena od teško probojnih materijala (metala, drveta i dr., koja ne smiju biti plastična ili izrađena od gips kartonskih ploča) s jednostrukom ili dvostrukom cilindričnom bravom, normativno neklasificirana

31. *uplatno-isplatne transakcije* – oblik poslovanja s gotovim novcem koji obuhvaća gotovinski platni promet uplatom gotovog novca na uplatno-isplatnim mjestima novčarskih institucija putem pologa ili plaćanja putem općih i posebnih uplatnica te isplate gotovog novca strankama putem čekova, štednih knjižica i drugih odgovarajućih uplatno-isplatnih dokumenata te kartica svih vrsta kojima se zamjenjuje gotovinsko poslovanje

32. *uplatno-isplatno mjesto* – svako radno mjesto u poslovnici ili ugovornom ili pokretnom uredu na kojem se obavlja poslovanje gotovim novcem i vrijednostima u radu sa strankama, odnosno obavljaju uplatno-isplatne transakcije

33. *vrijednosti* – plemenite kovine i sve vrste kovanica i predmeta izrađenih od plemenitih kovina, drago kamenje, kartice svih vrsta kojima se zamjenjuje gotovinsko poslovanje, mjenice i ostali vrijednosni papiri svih vrsta, pošiljke s označenom vrijednosti, srećke i telefonski bonovi.

Članak 4.

Zaštita novčarskih institucija ostvaruje se primjenom odgovarajućih prostorno-tehničkih i organizacijskih mjera te primjenom mjera tjelesne i tehničke zaštite.

III. VRSTE NOVČARSKIH INSTITUCIJA

Članak 5.

(1) Novčarske institucije koje su obveznici primjene ovoga Zakona su:

1. Hrvatska narodna banka
2. Hrvatski novčarski zavod
3. Financijska agencija (FINA) s pripadajućim dnevno-noćnim trezorima
4. banke i štedne banke s pripadajućim internim i eksternim bankomatima, dnevno-noćnim trezorima i sigurnosnim depozitnim spremnicima te interni i eksterni bankomati drugih pravnih osoba
5. stambene štedionice
6. poštanski uredi
7. poslovnice Hrvatske lutrije
8. mjenjačnice i mjenjačka mjesta
9. kladionice
10. kreditne unije
11. automat-klubovi
12. zlatarnice, srebrnarnice, filigranske radnje, poslovnice za otkup plemenitih kovina i dragocjenosti te pravne osobe i obrti za preradu plemenitih kovina
13. kasina
14. pravne osobe i obrti koje obavljaju novčarsko poslovanje putem uplatno-isplatnih transakcija gotovim novcem.

(2) Odredbe ovoga Zakona primjenjuju se na centralne objekte novčarskih institucija te njihove podružnice, poslovnice, ispostave i druga ugovorna uplatno-isplatna i prodajna mjesta u kojima se obavlja poslovanje s gotovim novcem i vrijednostima (u daljnjem tekstu: poslovnice), uređaje za uplatu, isplatu i pohranu gotovog novca i vrijednosti, kao i u postupku distribucije gotovog novca i vrijednosti.

(3) Ako novčarska institucija obavlja novčarsko poslovanje u poslovnim prostorima druge novčarske institucije, svaka od njih mora uspostaviti propisane uvjete zaštite sukladno odredbama članka 7. ovoga Zakona.

(4) Ako jedna vrsta novčarske institucije obavlja djelatnost druge vrste novčarske institucije, a čija djelatnost je po prirodi poslovanja raznorodna, obvezno se mora štititi kumulativnom primjenom mjera zaštite za obje vrste novčarskih institucija.

(5) Novčarska institucija odgovorna je za provedbu propisanih mjera zaštite uređaja (bankomata, dnevno-noćnih trezora i drugih uređaja) koje za potrebe novčarskog poslovanja koristi putem najma, *leasinga* ili na drugi način, a nije njihov vlasnik.

IV. MJERE ZAŠTITE NOVČARSKIH INSTITUCIJA

Članak 6.

(1) Prije uspostave mjera tehničke i tjelesne zaštite, novčarske institucije moraju provesti prostorno-tehničke i organizacijske mjere zaštite u svojim poslovnicama.

(2) Pod prostorno-tehničkim mjerama zaštite podrazumijevaju se opći minimalni uvjeti kojima se definira odgovarajuće uređenje i opremljenost poslovnice u svrhu omogućavanja nesmetanog i sigurnog kretanja i boravka stranaka i zaposlenog osoblja te nesmetano poslovanje pri manipulaciji i distribuciji gotovog novca i vrijednosti.

(3) Organizacijske mjere zaštite odnose se na ukupnost mjera usmjerenih na prevenciju i sprječavanje kaznenih djela u poslovnicama novčarskih institucija koje provode djelatnici novčarske institucije, a propisuju se sigurnosnim planom zaštite i sigurnosnim procedurama novčarske institucije.

(4) Svaka novčarska institucija za provedbu prostorno-tehničkih i organizacijskih mjera te mjera tjelesne, tehničke i druge zaštite u poslovnicama mora općim aktom imenovati osobu zaduženu za provedbu mjera zaštite u poslovnici sukladno propisanim sigurnosnim procedurama.

(5) Zaštitu objekata novčarskih institucija iz članka 5. stavka 1. točke 1. i 2. ovoga Zakona provodi pravna osoba u državnom vlasništvu koju odredi Vlada Republike Hrvatske.

Članak 7.

Novčarske institucije obavezno se štite primjenom sljedećih mjera zaštite:

1. Objekti Hrvatske narodne banke:

- primjenom protuprepadnog sustava s centraliziranom dojavom i nadzorom alarma
- primjenom protuprovalnog sustava s centraliziranom dojavom i nadzorom alarma i spajanjem na unutarnje sirene i vanjske sirene s bljeskalicama
- neprekidnim sustavom video-nadzora unutar i izvan objekta s pohranom video-zapisa u digitalnom obliku
- primjenom sustava kontrole pristupa u prostorije i prostore s posebnom namjenom, sukladno propisanim sigurnosnim procedurama
- pohranom novca i vrijednosti u centralne trezore ili trezore s vremenskom odgodom otvaranja ili suključarstvom, koji se štite i sustavima protuprovalne i protuprepadne zaštite te sustavom video-nadzora s pohranom video-zapisa
- tjelesnom zaštitom.

2. Centralni objekt Hrvatskog novčarskog zavoda štiti se primjenom mjera propisanih u točki 1. ovoga članka koji se odnosi na objekte Hrvatske narodne banke, a prodajna mjesta Hrvatskog novčarskog zavoda štite se:

- primjenom protuprepadnog sustava s centraliziranom dojavom i nadzorom alarma